

Sakira Ventura ◆ Musicòloga i autora del Mapa de Creadores de la Història de la Música

"El desconeixement de les compositoras promou un relat incomplet de la Història de la Música"

CRISTINA QUÍLEZ

Com ocorre en molts altres àmbits, la història de la música ha estat predominantment escrita per homes, la qual cosa ha provocat que gran nombre de dones claus per al devenir musical hagen romàs ocultes. Amb el Mapa de Creadores de la Història de la Música, la musicòloga valenciana Sakira Ventura ha volgut visibilitzar a estes grans compositoras, permetent-nos descobrir a nombrosíssimes creadores de molt diferents èpoques i de tot el món que han sigut ignorades per l'únic fet de ser dones.

Com va sorgir el projecte i per què?

Durant l'estat d'alarma per la Covid-19 es van difondre en Twitter una sèrie de *playlists* de Spotify enfocades a la música clàssica i totes elles tenien un punt en comú: l'absència de composicions de dona. Com a reacció vaig decidir crear una llista de reproducció en la qual només hi haguera obres de compositoras, i la vaig compartir amb 12h de música i reunint en ella 100 peces de 100 dones. A partir d'aquest moment, i tenint en compte la base de dades que havia creat, vaig entendre que el just era donar a conèixer a aquestes dones i oferir pinzellades de la seua vida i de la seua obra, per la qual cosa se'm va ocórrer plasmar-les en un mapa interactiu en el qual visitar diferents llocs i descobrir quina música es feia o es fa en ells amb autoria de dona.

Ha sigut senzill descobrir a aquestes dones i les seues creacions?

Rotundament no. Encara que cada vegada hi ha major preocupació per esta temàtica, per desgràcia no hi ha massa bibliografia escrita en relació a la composició de les dones, no sols en el context hispanoparlant, sinó tampoc en anglès, francès o alemany. Durant la carrera vaig començar a crear la meua biblioteca amb els títols més excel·lents en qüestió de musicologia de gènere i música i feminisme, però no ha sigut fins a aquest projecte que he ampliat les meues fonts i m'he dedicat a llegir, estudiar i formar-me en profunditat sobre aquest tema. Per sort, també

La musicòloga valenciana Sakira Ventura, junt al Mapa de Creadores. lasBandas

estic rebent molts suggeriments de compositoras, de músics i musicòlogues i musicòlegs de tot el món perquè cada vegada hagen menys racons del mapa per cobrir.

El Mapa de Creadores de la Història de la Música no té fronteres ni físiques ni temporals. Quantes compositoras ha comptabilitzat en el seu tre-

"És necessari que l'alumnat cresca amb referents de dones i les programacions incloguen obres de compositoras"

ball i de quines èpoques?

A hores d'ara el mapa compta amb 409 compositoras que comprenen des de l'any 809 d.C fins al 2005 i recorren tots els períodes musicals, però cada setmana ho amplie inclouent a 10 noves creadores. L'única frontera d'aquest projecte és la d'emmarcar a les autores que el formen dins del que coneixem com

a música clàssica perquè si no seria inabastable.

Després d'aquest anàlisi, podem concloure que hi ha períodes històrics més excel·lents que uns altres o països i cultures que de manera especial obvien la creació femenina? Sempre hi ha hagut dones compositoras, encara que en determinats

d'obres de compositores, jo ja em done per satisfeta.

El Mapa de Creadores de la Història de la Música es difon principalment a través del seu compte de Twitter (<https://twitter.com/svmusicology>) i a més ha creat una llista en Spotify amb totes elles. Fins a quin punt les xarxes socials li han ajudat a difondre el seu treball i a visibilitzar a les dones creadores?

Les xarxes socials han sigut el principal motor perquè aquest projecte veja la llum. No podem obviar els temps en els quals vivim ni les eines que tenim a la nostra disposició. En tot cas, el que hem de fer és aprofitar-les i tractar de beneficiar-nos d'elles el màxim possible. Hui en dia tots i totes portem un telèfon a

períodes musicals no trobem quasi referències seues. Per sort, cada vegada han tingut i tenen més presència i reconeixement en la Història de la Música, la qual cosa ens ha permès estudiar més sobre elles i conèixer la seua obra. Arran d'aquest projecte he constatat que Europa, i Occident per extensió, tenen un llegat valuósíssim de compositores i gradualment anem tenint més enregistraments per a gaudir de la seua música.

Centrant-nos en Espanya, com definiria el tracte que han rebut i reben les dones compositores?

És cert que en els últims anys estem gaudint de molts projectes, cicles de concerts, conferències i enregistraments específics de compositores espanyoles. Els gestors i gestores culturals, així com els segells discogràfics, cada vegada

"El mapa compta amb 409 compositores que comprenen des de l'any 809 d.C. fins al 2005 i recorren tots els períodes"

"Arran d'aquest projecte he constatat que Europa, i Occident per extensió, tenen un llegat valuósíssim de compositores"

aposten més per les obres creades per dones, però encara costa integrar-les al costat dels homes, la qual cosa hauria de ser la nostra màxima aspiració, perquè fins llavors serà palpable la diferenciació i la consegüent desigualtat entre gèneres.

Encara que aquest mapa se centra en dones creadores,

De esquerra a dreta i de dalt a baix: Amparo Edo, Alma Mahler, Cécile Chaminade, Hildegard von Bingen, Juliette Lili Boulanger, Clara Wieck, Maria Agata Szymanowska, Pauline Oliveros, María Teresa Carreño, Matilde Salvador i Raquel García Tomás. lasBandas

també podríem parlar de dones intèrprets, directores, etc. Continua existint hui en dia una discriminació cap a les dones en el camp de la música? I en el de l'educació musical?

Per descomptat. Només cal anar a qualsevol concert i observar quantes dones intèrprets hi ha en l'orquestra (o l'agrupació que hi haja damunt de l'escenari); o pensar en quantes directores reconegudes podem citar. Sempre hi ha una clara diferència respecte al nombre d'homes.

De quina manera creu que el seu treball pot contribuir a situar a la dona en el lloc que mereix en el dia a dia musical?

De moment molts professors i professores s'han posat en contacte amb mi per a agrair-me que haja creat aquesta eina. És sorprenent la quantitat de docents que, dedicant-se a l'àmbit musical, desconeixien

la majoria dels noms del mapa i, per tant, no incorporaven compositores en els continguts de l'assignatura que imparteixen. Amb això el que es promou és que els alumnes i les alumnes aprenquen la meitat, és a dir, un relat incomplet del que ha passat en la Història de la Música. Si amb el meu mapa aconseguisc que l'alumnat cresca amb referents de dones i que les programacions anuals incloguen un major nombre

la mà, i amb ell quantitats ingents d'informació, així que el mapa havia de ser interactiu i que estiguera a la disposició de qualsevol que ho volguera consultar. Per aquest motiu ho he compartit de manera gratuïta en el meu web (<https://svmusicology.com>) i informe sobre les seues actualitzacions o reba suggeriments de compositores a través de les meues xarxes socials, tant Twitter com Instagram.